

NORGES BONDELAG

Rovviltnemnda i region 5
Fylkesmannen i Hedmark
PB 4034
2306 Hamar
Norge

Vår saksbehandler
Finn Erlend Ødegård
+47 92 85 84 95

Vår dato
21.09.2019
Deres dato

Vår referanse
19/00112-4
Deres referanse

Klage på vedtak om kvote for lisensfelling av ulv i 2020

Norges Bondelag viser til at rovviltnemdene i region 4 og 5 vedtok 6. september kvote for lisensfelling av ulv innenfor ulvesonen for 2020. Rovviltnemdene vedtok uttak av tre flokker; Letjenna og Mangen som er helnorske, og Rømskog som regnes som et grenserevir, med hjemmel i naturmangfoldloven (nml.) § 18 bokstav c

Norges Bondelag klager på vedtaket og krever at det minimum må felles to helnorske flokker og to grenseflokker.

1. Begrunnelse for klagen

Det er anledning til å vedta lisensfelling av ulv «for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom», eller «for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning», jf. nml. § 18 bokstav b og c. Det er i tillegg en grunnleggende forutsetning at vedtaket «ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte», jf. bestemmelsens annet ledd.

Norges Bondelag er av den oppfatning at det er rettslig grunnlag for å vedta lisensfelling av to helnorske revir, samt to grenserevir, og at dette er nødvendig for å sikre etterlevelsen av Stortingets vedtatte politikk. Det vil i det følgende gis en nærmere begrunnelse.

1.1. Skadepotensial

Norges Bondelag mener det er grunnlag for felling innenfor ulvesonen med hjemmel i naturmangfoldloven (nml.) § 18 bokstav b fordi den samlede størrelsen på ulvebestanden medfører at det skjer store tap av beitedyr innenfor beiteprioriterte områder. I den sammenheng må man se den skandinaviske ulvebestanden som en helhet. Selv om mange skadegjørende individer vandrer inn fra Sverige, bidrar den kraftige veksten i den norske delen av bestanden også indirekte til dette gjennom utvandrende individer fra norske revir som etablerer seg og yngler i Sverige.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Postboks 9354 Grønland 0135 OSLO	Besøksadresse: Landbrukets Hus, Hollendergata 5 0190 OSLO	Telefon: 22 05 45 00	E-postadresse: bondelaget@bondelaget.no
Norges Bondelag Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 939678670 Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto: 8101.05.12891 Bankkonto: 8101.05. 91392	Internett: www.bondelaget.no

Vår dato
21.09.2019

Vår referanse
19/00112-4

Det er ingen begrensinger i regelverket som tilsier at felling etter nml. § 18 bokstav b må skje i samme geografiske område som skade har skjedd. Det er den samlede størrelsen på ulvebestanden som gir et vandringstrykk mot de beiteprioriterte områdene.

Flere av ulvene som har gjort skade på sau de siste årene kommer fra ulvesonen. I 2017 ble det felt en ulv under skadefelling i Ringeby (ID G162-16 V647+) som kom fra Julussareviret i Stor-Elvdal kommune (innenfor ulvesonen). I 2016 ble det sluppet 2000 sau i et felles beiteområde i Rendalen kommune. Beiteområdet tilhører Sølendalen hamnelag og har 11 beitebrukere. Det totale tapet i Rendalen var 591 sau og 1 storfe. Av disse var 179 sau dokumentert som drept av ulv av Statens naturoppsyn. Det var totalt fire ulver som gjorde skader på sau, og én ulv som gjorde skade på storfe i beiteområdet i løpet av beitesesongen. Alle ulvene er registrert i www.rovbase.no og er dokumentert med funn av DNA. Ulvene hadde vandret ut fra ulvesonen fra Julussareviret, Slettåsreviret, Osdalsreviret og Juvbergetreviret.

På www.rovbase.no ligger følgende historikk på ulvene;

- V583: Hann fra Julussareviret, skutt 28.07.16 i Spekedalen
- V609: Hann fra Slettåsreviret, skutt 02.12.16 i Spekedalen
- V600: Hunn fra Juvbergetreviret, skutt 02.12.16 i Spekedalen
- V577: Hann fra Osdalsreviret, funnet DNA prøver i Spekedalen i august, og Osdalsreviret i sept og nov igjen. Denne ulven gikk tilbake.
- V530: Hannen i Osdalsreviret ble påvist med DNA-prøve på skadested til storfe.

I 2018 opplevde beitebrukerne i Rendalen, Tynset og Tolga et nytt ulveangrep. Det var opp til 5 ulver inne i beiteområdet. Av 3810 sau som ble sluppet på beite ble 836 sau erstattet med ulv som skadevolder.

Også i år har det vært ulveangrep på sau i flere områder. Dette er Nord-Østerdal, Meråker, Hyllestad, Rukan, Lister, Akershus og Valdres. Det ble 31. juli i år bekreftet ved funn av DNA at individ V800 som har angrepet sau i Tynset er fra Kynnareviret. Vi mener den samlede ulvebestanden må ned dersom vi skal unngå tapssituasjoner som vi har sett de siste åra. Fordi bestanden vokser mer i Norge enn i Sverige er det nødvendig å regulere ulvebestanden på norsk side.

Norges Bondelag er etter dette av den oppfatning at skadevilkåret etter nml. § 18 bokstav b er oppfylt.

1.2. Offentlige interesser av vesentlig betydning

Norges Bondelag stiller seg bak rovviltnemndas vurdering og konklusjon som tilsier at det foreligger offentlige interesser av vesentlig betydning som kan begrunne uttak av to helnorske revir, samt ett grenserevir, jf. nml. § 18 bokstav c. Norges Bondelag mener at disse hensynene gjør seg så sterkt gjeldende, og i et slikt omfang, at det i tillegg er hjemmel for å ta ut ett ytterligere grenserevir etter bokstav c.

Vår dato
21.09.2019

Vår referanse
19/00112-4

Norges Bondelag vil særlig understreke hensynet til beitenæringen i beiteprioriterte områder nær ulvesonen. Her er tapene av sau til ulv uakseptabelt høye, og bare en reduksjon i den samlede ulvebestanden kan forebygge at de høye tapstallene fortsetter.

Det bør videre vektlegges at grunnlaget for utøvelsen av jakt er vesentlig forringet i de mest utsatte områdene innenfor ulvesonen. Vi viser her til rapport fra Høyskolen i Innlandet; «*Tildelt sett og felt elg i forhold til ulveforekomst i Norge og Sverige*». Denne rapporten viser at utbyttet av elgjakten har gått betydelig ned i områder med høy belastning av ulv over tid. Rapporten peker på at predasjon fra ulv er en vesentlig årsak til nedgangen i elgbestandene i kommunene i ulvesonen, og at ulvebestanden forringer grunnlaget både for jakt og for verdiskaping basert på elgjakten og elgressursen.

Norges Bondelag mener disse belastningene samlet sett gir et tilstrekkelig grunnlag for å tillate felling av ytterligere ett grenserevir i medhold av nml. § 18 bokstav c.

1.2.1. Sekretariatets vurdering

Rovviltnemnda har funnet at vilkårene for uttak av Letjenna, Mangen og Rømskog etter nml. § 18 bokstav c er oppfylt. Sekretariatet konkluderte med at vilkårene etter nml. § 18 bokstav c imidlertid bare var oppfylt for Letjenna, og Norges Bondelag ønsker å kommentere på sekretariatets vurderinger.

Sekretariatet har kun vurdert det juridiske grunnlaget for felling av én flokk - Letjennareviret. Her har sekretariatet blant annet gått igjennom konsekvensene for ulike berørte interessegrupper, og vurdert hensyn som skal vektlegges ved vurdering av grunnlaget for felling etter nml. § 18 første ledd bokstav c. Sekretariatet har funnet at disse hensynene samlet sett er av en slik alvorlighetsgrad og varighet for Letjennareviret at det er rettslig grunnlag for felling etter nml. § 18 bokstav c.

Sekretariatet har imidlertid ikke gjort en tilsvarende vurdering for andre flokkene/revirene. De har heller ikke gjort noen konkret vurdering av hvor mye Letjenna-reviret skiller seg fra andre revir i forhold til konfliktnivå eller konsekvenser for andre interesser. Dette mener vi er en alvorlig mangel ved sekretariatets innstilling.

Stortinget ga ved sin behandling av Prop 63L (2016-2017) klare føringer for hvilke vurderinger som skal legges til grunn for å avgjøre om allmenne offentlige interesser er berørt. Det er ikke noe i disse føringene som tilsier at de konkrete vurderingene av hjemmelsgrunnlaget skal gjøres for hver enkelt flokk isolert sett, slik sekretariatet gjør i sin innstilling, og slik Klima- og miljødepartementet har gjort ved sin behandling av klagen på denne type vedtak. Tvert imot fremgår det av flertallsmerknadene i Innst. 257 L (2016-2017):

«Flertallet mener at dersom ulvebestanden virker negativt på den distriktpolitiske målsettingen om å opprettholde en spredt bosetting i Norge, kan det gi hjemmel for uttak. Flertallet vil peke på at en sammensatt vurdering av ulike faktorer må avgjøre om dette vilkåret er oppfylt. Flertallet mener at negativ påvirkning på bl.a. beitenæring, annen næringsvirksomhet, jakt, lokalbefolkningens trygghet og

psykososiale forhold av generell karakter, må anses som faktorer som kan oppfylle vilkåret om distriktpolitiske hensyn.»

Norges Bondelag mener det er ulvens samlede belastning over et større geografisk område som skal legges til grunn for den rettslige vurderingen, og ikke bare belastningen fra én enkelt flokk innenfor et begrenset areal. At sekretariatet ikke har vurdert hjemmelsgrunnlaget for felling ut i fra den samlede belastningen ulvebestanden som helhet medfører for distriktpolitiske hensyn innenfor ulvesonen er etter vårt syn en alvorlig mangel ved innstillingen.

1.3. Bestandsmålet og vedtatt politikk

1.3.1. Bestandens overlevelse vil ikke trues av uttaket

Rovviltnemnda har på bakgrunn av eksisterende kunnskap lagt til grunn at uttak av Letjennareviret, Mangenreviret, og Rømskogreviret ikke vil true bestandens overlevelse. Norges Bondelag støtter rovviltnemndas konklusjon, men mener at det heller ikke vil true bestandens overlevelse dersom et ytterligere grenserevir tas ut.

Med utgangspunkt i antall registrerte ulveflokker sist registrerings sesong, vil det være 5 flokker dersom det tas ut et ytterligere grenserevir. Norges Bondelag er ikke enig med sekretariatet for rovviltnemndene i at bestanden bør forvaltes i den øvre delen av bestandsmålet på 4-6 årlige ynglinger. Strategien begrunnes dels med at det er høy grad av innavl i den skandinaviske ulvebestanden. Til tross for den høye innavlsgraden har imidlertid særlig den norske delen av bestanden vist en svært god vekstevne over en lengre tidsperiode. Skandulv har på oppdrag for Miljødirektoratet og det svenske Naturvårdsverket utarbeidet rapporten «*Beregninger av beskattning av den Skandinaviske vargpopulationen 2020*». Rapporten er bestilt for å være en del av beslutningsgrunnlaget for fastsetting av lisensfellingkvoter i de to landene. For den norske delen av bestanden er bruttotilveksten (den potensielle veksten før eventuelt jaktuttak) beregnet til å være i underkant av 40% pr år i gjennomsnitt de siste 5 åra.

Selv om den høye innavlsgraden medfører en del fysiologiske utfordringer for enkelte individer, har det åpenbart ikke hatt noen dramatisk negativ innvirkning på den norske delpopulasjonens vekstevne.

Når det gjelder sekretariatets vurdering av bestandens overlevelse, legges det i tillegg vekt på forekomsten av ulovlig jakt i vurderingen av bestandens overlevelse. Sekretariatet viser til forskning gjennomført av Skandulv som er basert på data fra perioden 1998-2009 og må nå anses som foreldet. Siden 2010 er ulovlig jakt dokumentert som dødsårsak for 2 individer av ulv i Norge. Det er derfor en feil ved sekretariatets vurdering når udokumenterte påstander om ulovlig jakt fremdeles brukes som begrunnelse for å legge forvaltningen opp mot det maksimale måltallet.

Tatt i betraktning den høye potensielle vekstraten i den norske delen av ulvestammen er Norges Bondelag av den oppfatning at bestandens overlevelse ikke vil være truet dersom det tas ut to helnorske revir samt to grenserevir.

1.3.2. Det må åpnes for lisensfelling av flere grenserevir.

Vår dato
21.09.2019

Vår referanse
19/00112-4

Det vedtatte bestandsmålet innebærer at tre av 4-6 ynglende flokker i Norge skal være helnorske. Fordi det er et begrenset antall helnorske revir med dokumentert yngling i 2018, er felling av grenserevir nødvendig for å opprettholde tre helnorske ynglende flokker og samtidig bringe bestanden ned og innenfor det vedtatte bestandsmålet. Vi hadde seks ynglende grenseflokker sist registreringssesong.

Det er positivt at rovviltnevdene nå for første gang har åpnet for felling av et grenserevir, og at det er tatt kontakt med svenske myndigheter om dette, slik regelverket forutsetter. For å kunne nå bestandsmålet må det imidlertid felles flere grenserevir, og Klima- og miljødepartementet må i god tid før klagen skal avgjøres starte en dialog med svenske myndigheter om dette.

Rømskogreviret har i all hovedsak sitt leveområde på norsk side av riksgrensen, og ble i løpet av forrige registreringssesong ikke registrert i Sverige. Dette taler også for at svenske myndigheters syn bør tillegges liten vekt.

Så lenge det ikke er inngått noen forpliktende avtale med Sverige om forvaltning av grenseflokker, mener Norges Bondelag at forvaltningen av grenserevirene må skje i henhold til norsk lovverk og føringer gitt av Stortinget. At svenske myndigheter går imot lisensfelling av Rømskogreviret kan ikke tillegges avgjørende vekt.

1.3.3. Det må åpnes for lisensfelling av enkeltindivider i deler av ulvesonen der det ikke er etablerte revir.

Det er fortsatt enkelte større sammenhengende arealer innenfor ulvesonen som ikke har tilhold av etablerte revir. I disse områdene er det mulig å åpne for felling av streifdyr i lisensfellingsperioden, uten å risikere å felle alfadyr fra etablerte revir. En stor andel av ulv som gjør skade i beiteprioriterte områder kommer fra Sverige og vandrer gjennom ulvesonen før de kommer til beiteprioriterte områder. Lisensfelling om vinteren (på sporsnø) er langt mer effektiv enn skadefelling på barmark.

Norges Bondelag mener det må åpnes for lisensfelling av enkeltindivider i deler av ulvesona. Dette vil forebygge mot skader fra vandrende individer som er på vei til norske beiteområder. Det vil også forebygge mot etablering av nye familiegrupper når vi ligger over bestandsmålet og bidra til konfliktdemping i ulvesonen.

1.3.4. Politiske føringer

I dagens situasjon, der den norske delen av ulvebestanden vokser og ligger godt over bestandsmålet, tilsier de politiske føringene som er gitt av Stortinget at det må åpnes for felling av ulv på en slik måte at bestandsmålet nås, selv om det må skje innenfor ulvesonen.

Vi viser til følgende flertallsmerknad til Innst. 330 S (2015-2016):

«Komiteens flertall vil understreke at når bestandsmålet er nådd skal bestandsregulering iverksettes, og da primært gjennom lisensjakt. Lisensjakt gir lokalsamfunn og rettighetshavere/jegere både et ansvar og en rolle i reguleringen

Vår dato
21.09.2019

Vår referanse
19/00112-4

av bestandene som er positiv. Kravet om bestandsregulering gjelder også innenfor sona og uavhengig av at det må foreligge skadepotensial på husdyr og tamrein. Komiteens flertall vil understreke at bestandsmål fastsatt av Stortinget er det klart overordnede vedtak.»

Klima- og miljøminister Ola Elvestuen har gjentatte ganger forsikret om at Stortingets vedtak på dette området vil bli fulgt opp. **Norges Bondelag forutsetter at regjeringens behandling av klage på vedtaket om lisensfelling av ulv i 2020 må fattes slik at det bringer bestanden ned på det vedtatte bestandsmålet. Det er avgjørende for tilliten til forvaltningen at de politiske målsettingene på dette området nå etterleveres.**

1.4. Formålet kan ikke oppnås på annen tilfredsstillende måte

Det vises til begrunnelsen over for hvorfor det er nødvendig å ta ut ytterligere ett grenserevir. Det vil ikke være mulig å oppnå disse formålene på en annen tilfredsstillende måte.

Med hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Jarle Bergsjø

Finn Erlend Ødegård